

АД СЛОЎ — ДА ЎЧЫНКАЎ

(Заканчэнне.

Пачатак на 1-й стар.)

На больш ранніх ступенях навучання індывідуальныя патрэбы і здольнасці дзяцей рэалізуюцца праз сістэму факультатываў. У мінулым навучальным годзе на іх было выдзелена 28 667 гадзін. Самыя запатрабаваныя — гумантарны, прыродазнаўча-матэматычны, спартыўны, агульнаразвіццёвы і музычны профілі. А на апошніх пазіцыях у рэйтынг — факультатывы тэхналагічнага, экалагічнага і ваенна-патрыятычнага зместу.

«Мы не можам папракаць бацькоў за іх імкненне даць дзецям бясплатную моўную або эстэтычную адукацыю. Але, як той казаў, «за дзяржаву крыўдна», бо ваенна-патрыятычны профіль на першай і другой ступенях школы практычна не запатрабаваны, — падзяліўся сваімі думкамі з педагогамі Міхаіл Мірончык. — Лічбы — рэч упартая. Толькі ўдумаўся: ад агульнай колькасці гадзін, выдзеленых на факультатывы, на заняткі ваенна-патрыятычнага кірунку прыпадае толькі 0,2 гадзіны ў сярэднім па горадзе. Збольшага гэта характарызуе работу педагогічных калектываў па ваенна-патрыятычным выхаванні. Не лепшая сітуацыя складваецца і з факультатывамі тэхналагічнай накіраванасці. І гэта ва ўмовах актуалізацыі працоўнага выхавання...»

Рабочыя прафесіі не прапаноўваць

Паказчыкаў, якія характарызуюць эфектыўнасць сталічнай сістэмы адукацыі, шмат: 100% дашкольнай падрыхтаваная да навучання ў школе; 76% выпускнікоў мінскіх школ працягнуць навучанне ў вышэйшых навучальных установах; з 2000 года каманда горада лідзіруе на рэспубліканскіх прадметных алімпіадах; мінскія школьнікі штогод становяцца пераможцамі і прызёрамі міжнародных алімпіяд і конкурсаў;

у сістэму агульнай сярэдняй адукацыі інтэгравана 76% ад агульнай колькасці дзяцей школьнага ўзросту з асаблівасцямі псіхафізічнага развіцця і гэтак далей. Але і яны патрабуюць крытычнага асэнсавання. Узьць тое ж уладкаванне ў жыцці выпускнікоў школ. На працягу многіх гадоў у **сталіцы захоўваецца дыспрапорцыя паміж колькасцю выпускнікоў, якія паступаюць у прафесійна-тэхнічныя і вышэйшыя навучальныя ўстановы: сёння гэтыя суадносіны 1 да 14.** Толькі 13,5% выпускнікоў базавай і 5,3% выпускнікоў сярэдняй школы будуць навучацца ва ўстановах сістэмы прафтэхадукцыі.

«На жаль, нярэдка паступленне дзіцяці ў гімназію становіцца задавальненнем менавіта бацькоўскіх амбіцый».

— Пагадзіцеся, што гэта свайго роду ацэнка нашай работы па прафарыентацыі, павышэнні прывабнасці сістэмы прафтэхадукцыі для моладзі ў фарміраванні заказу на адукацыйныя паслугі, — звярнуўся да ўдзельнікаў форуму Міхаіл Мірончык. — Пры гэтым гораду вельмі патрэбныя кваліфікаваныя рабочыя кадры. На жаль, мы пакуль не можам сур'ёзна паўплываць на пазіцыю бацькоў, якія лічаць, што хоць які-небудзь дыплом аб вышэйшай адукацыі іх дзіця павінна атрымаць, нярэдка без матывацыі да прафесійнай дзейнасці і перспектывы працаўладкавання па спецыяльнасці. Спадзяёмся, што ўкараненне дапрафільнай і дапрафесійнай падрыхтоўкі зменіць гэту сітуацыю... У маштабах горада ўжо робяцца першыя крокі, у прыватнасці распрацаваны маршруты вытворчага турызму; ва ўстановах дадатковай адукацыі ўводзяцца новыя кірункі дапрафесійнай падрыхтоўкі. Эфектыўныя рашэнні мы чакаем і ад упраўленняў і ўстаноў адукацыі.

Амбіцыі ці патрэба часу?

Аб'ектыўны матэрыял для ацэнкі якасці адукацыі даюць вынікі цэнтралізаванага тэсціравання як аднаго з элементаў знешняга кантролю якасці ведаў. Сёлета ў ЦТ прынялі ўдзел амаль 90% выпускнікоў мінскіх школ. Сярэдні набраны бал па ўсіх прадметах — 47,1, а па французскай, нямецкай мовах і хіміі — больш як 50 балаў. У параўнанні з абласнымі цэнтрамі сярэдні бал у выпускнікоў мінскіх школ вышэйшы па дзевяці прадметах.

Абсалютныя вынікі (100 балаў) паказалі сёлета па краіне 303 удзельнікі ЦТ у 314 выпадках, амаль трэць з іх — выпускнікі мінскіх школ, гэта больш, чым у мінулым годзе. Па двух прадметах 100 балаў набралі 11 абітурыентаў, чацвёрта з іх — мінскія школьнікі (выпускнікі гімназій №№7, 13, 41 і ліцэя №1).

Аб узроўні ведаў вучняў, якія завяршылі навучанне ў пачатковай школе, у пэўнай ступені можна меркаваць па выніках уступных выпрабаванняў у 5-я класы гімназій. Сёлета ў іх удзельнічала амаль трэця частка ад агульнай колькасці выпускнікоў 4-х класаў. 88% з іх атрымалі адзнакі ад 8 да 10 балаў. Міхаіл Мірончык канстатуе: з 2014 па 2017 год больш чым утвая павялічылася колькасць вучняў, якія ў суме набралі максімальныя 60 балаў. Сёння гэта кожны дзясятая з тых, хто прымаў удзел у конкурсным адборы.

— Вынікі годныя, але нам яшчэ трэба будзе іх прааналізаваць, як і іншыя нюансы фарміравання гімназічных класаў. Пакуль жа ў навунасці магутная матывацыя бацькоў да навучання дзіцяці ў гімназіях і выкарыстанне ўсіх магчымых шляхоў іх падрыхтоўкі да ўступных іспытаў. На жаль, нярэдка паступленне дзіцяці ў гімназію становіцца задавальненнем менавіта бацькоўскіх амбіцый, — лічыць старшыня камітэта па адукацыі. — Напэўна, іх можна зразу-

мець, хоць і цяжка. Калі ў траціны чацвёртакласнікаў настольнымі кнігамі з'яўляюцца зборнікі тэкстаў для ўступных выпрабаванняў, — гэта павінна нас як мінімум насцярожыць. Бацькам трэба дапамагчы ўсвядоміць, што ў школы, акрамя галоўнай задачы па навучанні дзяцей, ёсць і іншыя: гэта фарміраванне і развіццё ў малодшых школьнікаў сацыяльных кампетэнтных, даследчых навыкаў, якасцяў асобы, якія шмат у чым вызначаюць паспяховаць навучання на больш высокіх ступенях атрымання адукацыі.

Маленькія

хамелеоны...

Асобна Міхаіл Мірончык спыніўся на выхаваўчых аспектах у педагогічнай працы:

— Галоўнай задачай для нас было, ёсць і будзе выхаванне патрыятызму, пачуцця гонару за краіну і гатоўнасць адстойваць яе нацыянальныя інтарэсы ў любой сітуацыі. Шмат было сказана праніклівых і правільных слоў на гэтую тэму: пра тое, што ў патрыятычнага выхавання няма меж; што ідэалогія пранізвае ўсе бакі адукацыйнага працэсу; казалі пра ролю настаўніка як правадніка патрыятычных поглядаў; аб захаванні гістарычнай памяці беларускага народа; пра неабходнасць ствараць умовы для праяўлення маладымі людзьмі грамадзянскай самастойнасці і адказнасці і пра многае іншае. Але інфляцыя слоў, якая апошнім часам мае месца, не можа і не павінна засланіць сутнасць ідэй патрыятычнага выхавання.

Старшыня камітэта па адукацыі ўпэўнены: арэна ідэалагічных бітваў — гэта не толькі міжнародныя дыскусіі або дэбаты на ўсіх тэлевізійных ка-

Творчы погляд на школьную рэчаіснасць выхаванцаў устаноў дадатковай адукацыі сталіцы.

налах, як правіла, з удзелам адных і тых жа асоб. Гэта таксама і гутаркі бацькоў на кухні, і размовы з сябрамі ў двары, і паўсядзённыя кантакты з аднакласнікамі і настаўнікамі ў школе.

— Новы фармат ідэалагічнага выхавання, на наш погляд, заключаецца ў фарміраванні ў дзяцей, іх бацькоў і педагогаў унутраных грамадзянскіх ацэнчых пазіцый. А для гэтага неабходна, каб у дарослых словы не разыходзіліся з учынкамі, і яны былі для дзяцей ва ўсіх сітуацыях — ад бытавых да грамадска-палітычных — эталонам сумленнасці і цвёрдасці перакананняў. Каб дзеці перасталі быць гэтакімі хамелеонамі, маніпулятарамі, якія ведаюць, у якой сітуацыі, каму і што сказаць і што зрабіць (гэтаму яны ў нас навучыліся!), — падзяліўся сваім бачаннем праблемы Міхаіл Мірончык. — Задача перад намі стаіць няпростая — фарміраваць у дзяцей усвядомленую патрэбу заўсёды быць самімі сабой, быць такімі, як іх вучылі, — патрэбнымі сваёй сям'і, грамадству і краіне.

Надзея НІКАЛАЕВА.
nikalaeva@zviazda.by

ПРА СЛАВУТАСЦІ БЕЛАРУСІ — НА ЗАМЕЖНОЙ МОВЕ

Будуць расказваць школьнікі турыстам

Больш за тысячу чалавек: настаўнікі, спецыялісты, бацькі, прадстаўнікі грамадскіх арганізацый, прафсаюзаў, дзяржаўных органаў улады прынялі ўдзел у мінскай абласной педагогічнай канферэнцыі ў Маладзечне. Удзельнікі форуму абмеркавалі актуальныя пытанні галіны, у тым ліку і асаблівасці арганізацыі адукацыйнага працэсу ва ўмовах профільнага навучання, работу па абноўленых праграмах і новых дапаможніках.

Як адзначыла намеснік міністра адукацыі Беларусі Раіса СІДАРЭНКА, у абмеркаванні абноўленых праграм з мая па жнівень прыняло ўдзел каля 5 тыс. педагогаў, якія ўнеслі свае заўвагі і прапановы. Яна асабліва падкрэсліла, што кожны ўрок, мерапрыемства павінны несці перш за ўсё выхаваўчую нагрузку. Менавіта гэты прынцып улічаны ў абноўленых праграмах. Калі раней на ўроках англійскай мовы дзяцей вучылі расказваць аб слаўтасцях і выдатных мясцінах Туманнага Альбіёна, то цяпер акцэнт робіцца на тое, каб яны маглі замежным гасцям прадставіць сваю краіну.

Начальнік упраўлення адукацыі Мінаблвыканкама Галіна КАЗАК звярнула ўвагу на тое, што з кожным годам школьнікі цэнтральнага рэгіёна паказваюць больш якасныя веды. Пра гэта сведчыць колькасць выпускнікоў, якія заканчваюць школу з залатымі і сярэбранымі медалямі, узнагароды, дыпламы з розных міжнародных форумаў, алімпіяд. На працягу трох гадоў каманда прадстаўнікоў Міншчыны займае другое месца на рэспубліканскім конкурсе даследчыкаў. А на рэспубліканскіх прадметных алімпіадах сёлета каманда цэнтральнага рэгіёна атрымала 82 дыпламы і стала трэцяй. «Гэта вынік прафесійнага падыходу педагогаў. Менавіта ад іх залежыць якасць навучання», — канстатвала Галіна Казак.

Старшыня Мінскага аблвыканкама Анатоль ІСАЧАНКА падкрэсліў таксама, што

ў галіне ўдалося дасягнуць поспехаў. У тым ліку, і па даступнасці адукацыі, павышэнні якасці ведаў. Як вынік, дзеці дастойна прадстаўляюць вобласць і Беларусь на замежных конкурсах, мерапрыемствах рознага кшталту. Акрамя таго, на Міншчыне будуецца новыя школы і дашкольныя ўстановы.

Толькі за апошнія паўтара года адкрыта пяць дзіцячых садкоў і адна школа, значная ўвага ўдзяляецца дзяржаўна-прыватнаму партнёрству. За сродкі інвестараў у Мінскім раёне пабудаваны тры дзіцячыя садкі, заканчваюцца ўзвядзенне яшчэ аднаго.

Кіраўнік вобласці лічыць, што неабходна больш увагі ўдзяляць прафарыентацыйнаму вучню, якая дапаможа зрабіць выбар будучай спецыяльнасці. Анатоль Ісачанка асабліва падкрэсліў, што павышэнню якасці падрыхтоўкі па рабочых прафесіях на Міншчыне будзе ўдзяляцца першаступенная ўвага. «Неабходна больш цесна кантактаваць з кіраўнікамі прадпрыемстваў, для якіх ліцэі і каледжы рыхтуюць кадры па дагаворах, пастаянна арганізоўваць вытворчую практыку, забяспечваць навучальныя ўстановы менавіта ўзрорамі таго абсталявання, на якім яны будуць затым працаваць. У гэтым кірунку Мінаблвыканкам ужо пачаў работу», — канстатвалаў кіраўнік цэнтральнага рэгіёна.

Падчас форуму працавалі інтэрактыўныя пляцоўкі, выставы, прэзентацыі. Тут можна было азнаёміцца з дасягненнямі ў галіне адукацыі, вопытам правядзення шостага школьнага дня, паўдзельнічаць у майстар-класах. Завяршыўся форум узнагароджаннем найлепшых педагогаў, ушанаваннем маладых спецыялістаў і педагогаў, якія будуць прадстаўляць Міншчыну на Рэспубліканскім конкурсе прафесійнага майстэрства педаработнікаў «Настаўнік года Рэспублікі Беларусь».

Таццяна ЛАЗОЎСКАЯ.
lazovskaya@zviazda.by

Запрашалынік

Чатыры стагоддзі друкарні

У Любчы адбудзецца тэатралізаванае шэсце з нагоды памятных дат

У мястэчку Любча ў Навагрудскім раёне 3 верасня адбудзецца свята «Друкаванае слова ў Любчы». Яно будзе прысвечана 500-годдзю беларускага кнігадрукавання і 405-годдзю мясцовай друкарні. У Любчанскім замку з гэтай нагоды будзе закладзена капсула з пасланнем.

Адкрыецца дзень ўрачыстым тэатралізаваным шэсцем гасцей і жыхароў Любчы ад замка да асноўнай сцэны. Запланаваныя сустрэчы з паэтамі, фэст літаратурных герояў, парад рэдкіх кніг, работа інтэрактыўнай бібліятэчнай пляцоўкі. Працягнецца свята канцэрт-танам народнага ансамбля музыкі, песні і танца «Белыя Росы», выступленнямі аматарскіх калектываў рэгіёна. У завяршэнне адбудзецца баль для моладзі.

За часам, на жаль, не захавалася ні друкарня, ні яе абсталяванне. Цяпер нават невядома, дзе дакладна ў Любчы яна знаходзілася. Затое захавалася дакладная дата яе стварэння —

27 лютага 1612 года. Яе заснавальнік, друкар Пётр Бластус Кміта прыехаў у Любчу з Вільні, ратуючыся ад пераследу езуітаў.

Даследчыкі лічаць Любчанскую друкарню феноменальнай: ні адна пратэстанцкая друкарня ў Вялікім Княстве Літоўскім не існавала так доўга, як гэта. Прадстаўнікі розных са слоўяў і веравызнанняў мелі магчымасць друкаваць у ёй свае творы. Прычым з друкарскіх варштатаў выходзілі не толькі рэлігійныя тэксты, нямала было выдадзена медыцынскай, навуковай літаратуры, выдавалі навуковыя дапаможнікі і нават свецкія раманы.

Усяго вядома пра трох друкароў у Любчы. Да выдавецкай справы далучыўся сын Пятра Кміты Ян Даніэль. Апошнім трэцім выдаўцом быў эмігрант з Польшчы Ян Лангэ. Эпідэмія і войны XVII стагоддзя знішчылі Любчу. З тых часоў кнігавыданне ў ёй не аднаўлялася.

Ніна ШЧАРБАЧЭВІЧ. nina@zviazda.by

Філатэліст

Марка ад Скарыны

1 верасня Міністэрства сувязі і інфарматызацыі выпускае ў абарачэнне паштовы блок «500-годдзе беларускага кнігадрукавання»

У аснове маркі — старонка з Псалтыра. Праект падрыхтаваны ў супрацоўніцтве з Нацыянальнай бібліятэкай Беларусі. Мастак — Таццяна Дольская. Дызайн Марыны Віткоўскай. У дзень выпуску паштовага блока ў абарачэнне ў аддзяленні сувязі №1 Мінска (крама «Філатэлія», вуліца Маскоўская, 16) будзе праводзіцца спецыяльнае гашэнне на канверце «Першы дзень».

Наталля ЛУБНЕЎСКАЯ.
lubneuskaya@zviazda.by

